

Aan de Commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
Aan de commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Aan de commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer

datum 21 mei 2105	ons kenmerk 7410-00/15-00894/FvB/Adv/sd Uw kenmerk	contactpersoon Francien van Bohemen
onderwerp Actieprogramma: Tel mee met Taal.	doorkiesnummer 070-3090540	e-mail bohemen@debibliotheken.nl

Geachte mevrouw, mijnheer,

Op 6 maart stuurde minister Bussemaker met de collega's van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de beleidsbrief Actieprogramma Tel mee met Taal naar de Tweede Kamer.

Op 4 juni debatteert uw Kamer met minister Bussemaker over dit actieprogramma. De Vereniging van Openbare Bibliotheken wil u graag op de hoogte stellen van haar inzichten bij dit plan. Deze zijn als volgt samen te vatten:

- Goed dat leesbevordering en bestrijding van laaggeletterdheid interdepartementaal worden opgepakt;
- Betrek het onderwijs en laat daar geen gaten vallen;
- Spreek bibliotheken aan op hun taak voor leesbevordering en het voorkomen van taalachterstanden;
- Beleg de uitvoering bij landelijke organisaties met bewezen kwaliteiten zoals Stichting Lezen en Stichting Lezen & Schrijven (die in de Leescoalitie samenwerken met de VOB, KB en CPNB).

We lichten deze punten graag toe.

Interdepartementale aanpak

De VOB vindt het heel goed dat de bestrijding van laaggeletterdheid interdepartementaal wordt aangepakt. Alleen zo kan er echt een vuist gemaakt worden. Dat er nog steeds zo'n 10% van de Nederlanders onvoldoende kan lezen en schrijven vraagt een echt offensief. Ook in de uitvoering werken partijen samen om dit te realiseren. Stichting Lezen, Stichting Lezen en Schrijven, de Koninklijke Bibliotheek, Stichting CPNB en de Vereniging van Openbare Bibliotheken hebben zich verbonden in de Leescoalitie om effectiever te kunnen zijn en meer ambitie te kunnen tonen. Gezamenlijk zijn er ambities geformuleerd in de ambitie-agenda 2025. Met de ambitie-agenda van de Leescoalitie willen de organisaties die daarin verbonden zijn, dat

er in 2025 geen kind meer het onderwijs verlaat met een leesachterstand, en dat alle volwassenen met dit gebrek geletterd zijn of bezig zijn dit te worden.

Betrek het onderwijs

Laaggeletterdheid is niet iets waar je mee geboren wordt. Dit ontstaat terwijl je opgroeit. Nog steeds verlaten kinderen het onderwijs met onvoldoende lees- en schrijfvaardigheden. Dat zou niet moeten. Zorg dat er geen achterstand meer ontstaat. Bibliotheken als leesmotor van Nederland, zien het als hun zaak taalachterstanden te voorkomen. In het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen, dat vanaf 2016 onderdeel is van het actieprogramma Tel mee met taal, wordt binnen het programmaonderdeel BoekStart door bibliotheken onder andere via consultatiebureaus en kinderopvang gewerkt aan voorlichting en stimulering van ouders meer voor te lezen. Zodra kinderen het basisonderwijs ingaan, ondersteunt de bibliotheek de basisschool met de Bibliotheek op school. Via dit programmaonderdeel zorgt de openbare bibliotheek ervoor dat de leerkracht én de leerling bij leesbevordering en informatievaardigheden worden begeleid door leesconsulenten. Zo adviseren zij leerling én leerkracht over niveau en soorten boeken om meer plezier in lezen te krijgen en vaker te lezen omdat dat een positief effect heeft op de taalvaardigheid. Op deze manier kunnen vanuit het onderwijsprogramma de faciliteiten van de bibliotheek beter benut worden.

Het onderwijs moet betrokken en gestimuleerd worden om te voorkomen dat er achterstand ontstaat. In de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) is opgenomen dat de bibliotheek het onderwijs ondersteunt (art. 8f). Laat de samenwerking tussen bibliotheek en school een stimulans voor scholen zijn om de inzet van de bibliotheek optimaal te benutten. Stimuleer vanuit het ministerie van OCW de scholen om in de samenwerking van onderwijs en de Bibliotheek op school meer maatschappelijk rendement te bewerkstelligen. Laat de scholen die een Bibliotheek op school hebben, kinderen stimuleren om te lezen en ook de boeken mee naar huis te nemen. Op een flink aantal plaatsen staan de scholen dit niet toe. Dat is heel jammer van alle inspanningen en investeringen want juist door lezen niet alleen aan de school te koppelen maar er ook een vrijetijdsbesteding van te kunnen maken, levert op de lange termijn échte lezers op.

Spreek bibliotheken aan op hun taak voor leesbevordering en het voorkomen van taalachterstanden

De bibliotheek is synoniem voor lezen. Stimuleer dat gemeenten hun bibliotheek aanspreken om op dit terrein hun verantwoordelijkheid te nemen. Zorg dat de bibliotheek voor het onderwijs en de kinderopvang de partner is. De Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen legt dat aan de bibliotheek op. De bibliotheek heeft een grote rol waar het gaat om lezen leuk(er) te maken. In wijken en dorpen, overal zijn bibliotheken dichtbij. Met een publieksbereik van 100 miljoen bezoeken per jaar (70 miljoen bezoeken aan de fysieke bibliotheek, bijna 35 miljoen aan de digitale bibliotheek) is de bibliotheek de grootste publieke voorziening in Nederland. In de bibliotheek is lezen en leren als belangrijkste voorziening voor iedereen toegankelijk. Benut die bibliotheekvoorzieningen en laat het probleem van laaggeletterdheid krimpen.

In steeds meer gemeenten vervult de bibliotheek de rol van coördinator en faciliteerder om allerlei taalinitiatieven te organiseren. De Taalhuizen en Taalpunten uit het programma Tel mee

met Taal zijn vaak verbonden aan de bibliotheek. In Eindhoven en Helmond zijn gemeenten en bibliotheek een actieprogramma gestart met het ambitieniveau van de Leescoalitie met het oog op de arbeidsmarkt. Dit Taalakkoord is in samenwerking met de woningcorporatie, het Rode Kruis, UWV, Humanitas, Lumens groep en Summa college gesloten. Deze samenwerking voorziet een groot en beter bereik van het plan.

Daarnaast biedt de bibliotheek ook toegang tot voorzieningen voor mensen met een leesbeperking. Vanuit die dienstverlening komen instrumenten beschikbaar die ook voor het bestrijden van laaggeletterdheid een rol kunnen spelen. Dat gaat niet alleen om mensen met een visuele beperking, ook voor dyslectici zijn er instrumenten om beter te kunnen (leren) lezen. Apps voor audiolenzen en ook zogenaamd karaoke lezen, kunnen ook worden ingezet voor laaggeletterden. Een en ander altijd in goed overleg vooraf, en met instemming van de rechthebbenden.

Beleg de uitvoering bij organisaties met bewezen kwaliteiten

In het programma Tel mee met taal wordt een aantal actielijnen aangegeven. Deze lijnen worden uitgezet door verschillende organisaties. Laat de uitvoering verlopen via organisaties die bewezen kwaliteiten hebben op dit terrein en versnipper de investeringen niet over nog meer organisaties. De ambities van de Leescoalitie en haar partners mogen waar het VOB betreft, gerust als voorbeeld gezien worden. Beleg de uitvoering bij organisaties zoals Stichting Lezen en Stichting Lezen & Schrijven (die in de Leescoalitie samenwerken met de VOB, KB en CPNB).

Tot slot. Het debat in de Tweede Kamer is geagendeerd onder de noemer Laaggeletterdheid. Laaggeletterdheid is een probleem dat voorkomen kan worden. Bibliotheken zetten zich in om laaggeletterdheid te bestrijden maar liever, en eerder, om te voorkomen dat het ontstaat onder de noemer leesbevordering. Daarom graag uw aandacht juist ook voor dat onderdeel van het actieprogramma (actielijn 3) en de potentie die er zit in nog betere samenwerking van onderwijs, kinderopvang en bibliotheken.

Van harte bereid om ons standpunt nader toe te lichten,

Met vriendelijke groet,

Ap de Vries
directeur